

מסכת בבא מציעא
סוגיא "אלו מציאות שלו"
דף כא עמוד ב'

מבנה ולשון הסוגיא

הבנת הלשון

מינוח תלמודי

חלקי הסוגיא

משימה 1

הרקע של הסוגיא

מונחים הלכתיים

עניני ריאליה

משימה 2+3

דרכי טיעון תלמודיים

היכי דמי

בעי ר' ירמיה

משימה 4+5

ואלו (מציאות)

אלו מציאות

מצא מירות מפורזין
 מעות מפורזות
 כריכות ברשות הרבים
 ועגולי דבילה
 ככרות של נחתום
 מחרוזות של דגים
 וחתוכות של בשר
 וגיזי צמר הלקוחין ממדינתן
 ואניצי פשתן
 ולשוונות של ארגמן

ר' יהודה

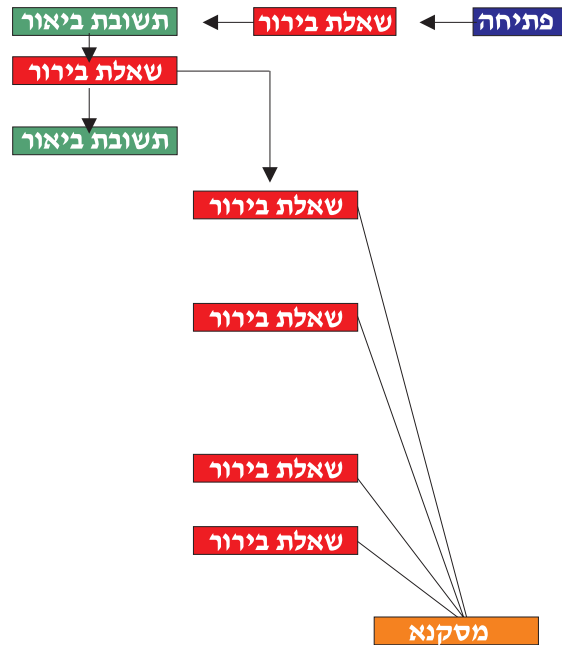
רבי מאיר

כל שיש בו שינוי חייב להכריז כיצד מצא
 עגול ובתוכו חרס ככר ובתוכו מעות

ר שמעון מוסיף

כל כלי אנפוריא אין חייב להכריז:

מבנה הסוגיא

חשוב	טרחא	המקרה
לא חשיבי	לא נפיש טרחייהו	חצי קב בשתי אמות
חשיבי	נפיש טרחייהו	קביים בשמונה אמות
חשיבי	נפיש טרחייהו	קב שומשומין בארבע אמות
לא חשיבי	לא נפיש טרחייהו	קב תמרי וקב רימוני בארבע אמות

7

דרכי טיעון תלמודיים

משימה 4 עבור קטע 2-1

1. השלם את הקטע ע"י הוספת המילים :
ארבע, קב, פירות, יצחק, שטח, פיזור

במשנתנו נאמר : "מצא פירות מפוזרין...הרי אלו שלו",
אבל לא הוגדר כמה נתפזרו, ועל איזה

הם נתפזרו כדי להחשב ל "מפוזרין"
על שאלה זו משיב רבי : מי שמצא כמות של
גרעיני תבואה המפוזרין על פני שטח שאורכו
אמות ורוחבו ארבע אמות - זה נקרא
הפירות הן של המוצא .

2. תשובת ר' יצחק קב בארבע אמות מתבררת ע"י הגמרא
"היכי דמי", הסבר את דברי הגמרא ?

3. השלם את הטבלה שלפניך

מי שמצא קב ב- 4 אמות וניכר שהפירות ...נפלו	האם הפירות הפקרו?	האם הבעלים התייאשו?	האם אבדו?	האם הפירות הם של...?
הונחו			לא	
הושארו				המוצא

4. הגמרא מעמידה את דברי ר' יצחק באוקימתא
"במכנשתא דבי דרי" הסבר תשובה זו ?

הרקע של הסוגיא

4

מונחים הלכתיים

מידות אורך

אמה = 48.5 ס"מ

4 אמות = 194 ס"מ
(כמעט 2 מטר)

מידות שטח

1	2	3	4
			4
			3
			2
			1

4 אמות על 4 אמות
השוות ל 16 אמות רבועות
במידות ימינו כ-
194 ס"מ X 194 ס"מ

מידות נפח

קב = 4 לוגים

לוג = 0.55 ליטר

קב = 2.2 ליטר

משימה 3

נסו לשער כמה פירות יכנסו
במידת הנפח קב (כ 2 שקיות חלב וקצת)

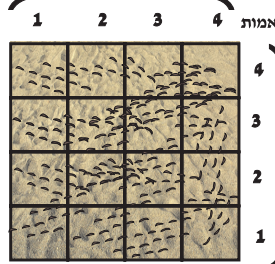
תפוחים
תמרים
זיתים
חיטה

קב בארבע אמות

פירות, ירקות וכדו' בכמות
של 1 קב (2.2 ליטר).
המפוזרים בשטח של 4 X 4
אמות רבועות (194 X 194
סמ"ר, כ 4 מטר רבוע).

2 מטר בערך

משימה 2 לאחר לימוד השנה בכתה

הסבר את המשנה

אלו מציאות שלו
ואלו חייב להכריז

_____

אלו מציאות שלו

_____

מצא פירות מפוזרין

_____

מעות מפוזרות

_____

כריכות ברשות הרבים

_____

ועגולי דבילה

_____

ככרות של נחתום

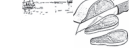
_____

מחרוזות של דגים

_____

וחתיכות של בשר

וגיזי צמר הלקוחין ממדינתן

_____

ואניצי פשתן

_____

ולשונות של ארגמן

_____

הרי אלו שלו

_____

דברי רבי מאיר

ר' יהודה אומר:

_____

כל שיש בו שינוי
חייב להכריז

כיצד מצא עגול ובתוכו חרס

_____

ככר ובתוכו מעות

רבי שמעון בן אלעזר אומר:

_____

כל כלי אנפוריא

אין חייב להכריז:

5 הרקע של הסוגיא

במכנשתא דבי דרי

הגורן הוא המקום שאליו היו מביאים את התבואה לאחר הקציר, ושם היו דשים את התבואה, כדי להפריד בין הגרעינים לבין הקש העוטף אותם. לאחר הדיש היו זורים ומפזרים את התבואה, כדי שהגרעינים הכבדים יותר יפלו על הארץ, ואילו הרוח יעופו ברוח.

ב"מכנשתא דבי דרי" היינו גם למקום המיוחד וגם לזמן המיוחד - מקום המיוחד שדשים את התבואה, ומדובר בזמן אסיפת הגרנות. והיות שהבעלים כבר לקח את רוב התבואה, והשאיר שם מעט תבואה - שיעור קב, בצורה מפוזרת - על ארבע אמות, שהוא מפקיר אותה

לשם כך נהגו להקים את הגורן על קרקע סלעית, במקום גבוה, כדי שהרוח תסייע בהעפת המוץ.

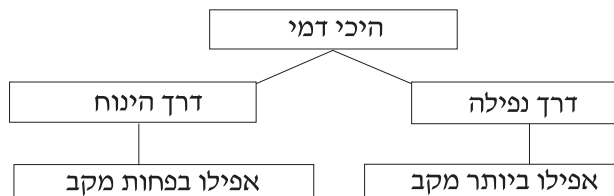
הגורן הוקמה לרוב מחוץ לעיר, כדי שהאבק והמוץ לא יזיקו לאנשי העיר. במשנה קבעו שיש להרחיק את הגורן נ' אמה מהעיר. (בבא בתרא, פרק ב, משנה ח)

6 דרכי טיעון תלמודיים

מהלך סוגיא

1 שאלה ותירוץ היכי דמי

במשנה נאמר מצא פירות מפוזרים שואלת הגמרא וכמה? היא שאלה כפולה, כמה פירות ועל פני איזה שטח פיזור נחשבין למפוזרין. ותשובת רבי יצחק קב בארבע אמות, קב פירות המפוזר על פני שטח שאורך כל אחת מצלעותיו הוא ארבע אמות ויחס כזה בין כמות ושטח נחשב לפיזור לגבי דין מצטיאה והרי אלו שלו ועל כך שואלת הגמרא היכי דמי? כיצד בדיוק הדבר

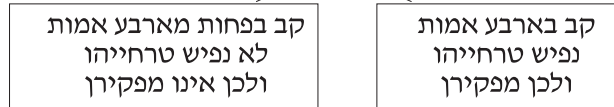

אם הפירות נפלו לבעליהם בלא ידיעה הרי גם בשטח של יותר מקב הבעלים מתיאשים והרי אלו של המוצא. ואם הפירות הונחו מדעת הבעלים הרי אפילו כמות קטנה כמו חצי קב באבע אמות גם כן לא יזכה המוצא כי הבעלים הניחום ועתידים לחזור ולקחתם

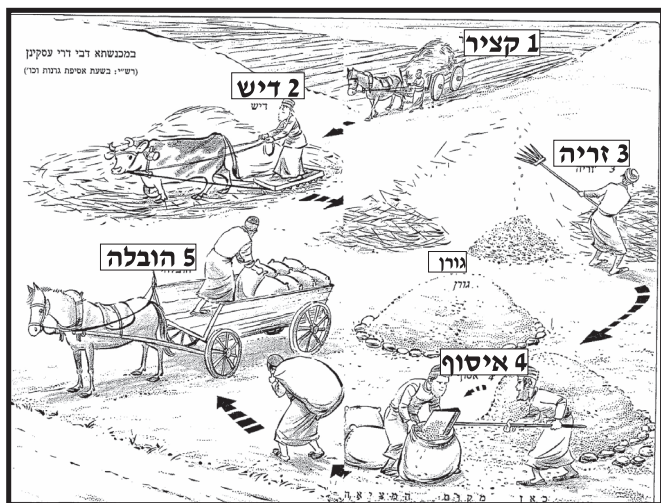
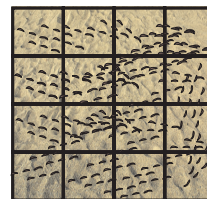
2 תשובת הגמרא/אוקימתא

מדובר באפשרות שלישית, לא הינוח, לא נפילה, אלא מעין השארת דעת, הפירות לא אבדו ולא הונחו אלא הושארו מחמת קשיי הובלה או חוסר זמן והשאלה היא האם כדאי להם לחזור ולטרוח במיוחד על מנת לאספם או לא? ר' יצחק מלמד אותנו כי הכדאיות תלויה בפיזור של הפירות.

במכנשתא דבי דרי עסקינן

כאשר הכמות קב מפוזרת בשטח גדול - אמות, אדם לא יטרח לחזור ומפקיר אותם
 כאשר הכמות קב מפוזרת בשטח קטן מ 4 אמות אדם יטרח לחזור ולקחתם ולכן המוצא צריך להכריז.

שנים ארוזין פרק ראשון בבא

דשיילין לבו - אם ראו הפרטון ואם לאו האנן המלוה לומר שלל נכתב חלל להיות מוכן לכשפרע: עדי קיום - שכתבו הנפק דבי דינא לא מקיימי ליה חלל אל"כ פרע: סמפון שיש עליו עדים - בעדי קיום מוקיימין לה: ימקיים כסופמיו - ואפי' יולא מתחת די מלוה כפר: אין עליו עדי קיום - אבל עדים הוקיימין עליו: ויולא סמפון ידי שנים - שאין מלוה מוניאו ולא המלוה חלל שליש בעדיהם נאמן: או שילא אמר חסותם עטויס - שילא לפעוט כשהוא כתוב בשטר חוב אחר החתימה כפר: דפס סמפניס מלוה לשליש - דעל כרעך אין טובא שער חלל מלוה והוא מסרו ליד השגשג

[מסתיקין לאח]

הנהגות הב"ח (6) חסדי ד"ס חלל וכו' אם אין סמפון יב' סוף פ"א:

[עו' חו"ב לקנין כג' ד"ס ממונות]

[גמ' יומ"ל והל"ש ל"ח לקנין חובות]

[מ"א]

הנהגות הגר"א (א) גמ' ק' שומעין בו' כי גיבית הכנס' שמשני ותמי' ר' עמי' מ"ו יקנין ר"ל ע"ל ג' מיטס:

ובל שכן הצי' בעל

דשיילין להו לסתרי אי פרוע אי לא פרוע ה"ש סמפון שיש עליו עדים כשר ימאי עדים עדי קיום רבי גמי מסחרבא מדקתני סיפא ושאיין עליו עדים פסול מאי אין עליו עדים אילכא דליכא עלויה עדים כלל צריכא למיכר דפסול אלא לאו עדי קיום גופא *סמפון שיש עליו עדי' ימקיים ברחמיו אין עליו עדים יווצא מתחת ידי שלישי או יווצא לאחר חיתום שמתחת כשר יוצא מתחת ידי שלישי דהא הימניה מלוה לשלישי יוצא לאחר חיתום שמתחת נמי דאי לא דפיעי לא דרה מיע ליה לשמריה:

הדרן עלך שנים ארוזין

אל"כ מילוח: מלל פירות מסויינין כתייבשו כבעליס מיהן כדלמור בגמרא והפסקי סן: משום מסויינין - והאל ואין ליה סמון ניכר חלושי מילח והו ליה הפסק והו עטס כולם: כתייבשו - שומרים קטנים כעז מאלמס חלושי ומתרגומין ביבולש

מרכין כריין (כדלמס' לו): כדסי' - שכל דשן עלייהו ואם היה סמון נקשר עלייהו הרי הוא נשחת: של נפוס - כל נכדות הנחמזין טוין אבל נכדות של בעל הבית יש בהן סמון: פמדיינין - כמות שדן גזוזות כסאר כל גזוז המדינה לשפוקי הבאות מניה חלוטין כדקתני סופא: איני פסון: ריש"ל ב"ל אשכנזי ומקומיטע ספי"ר: ולשון של ארמני: נמר כרתי: ומשון כמין לשון ולטוב ארמני ומזויין סן: מלל טיגול: של דבילה: אנטריס - גמ' מפרש: (ג) וכסה: חטוב פיור: קב - מפרש בלרבע אמות אבל בני' אמות לאו הו פיור ועמול מפרש וחזיל: אי דרך נפילס. אם מלחל דרך נפילה שיש ליעט: שלא הונו סס מדעת חלל כפלו: אפילו טובא - מקב כמי דכיון דליין כן כיון חלושי מילח: ופי דרך סיגוס ופי' - עמיד לחוד וליעטן: כמכשקסא דבי דרי - כבעת חסיפת גרעית וכאן דשן בעליהו וכשאו חל הטיקו וטיקו חלו: נפיש טרמיסיו - לקבין: כליי מסי' - אם היה פורין כפחות מכן: משום דלא חשיבי - עליה קב פירות לפרוח עליהו טורח קיטון של חריבע אמות: שומשמי' דקין מלח ויש טורח בקיטון יוצר מתקין חלל דמיהן יקנין: פמריס רומונין - גביס סן ואין טורח בקיטון: יאוש

ומשון כמין לשון ולטוב ארמני ומזויין סן: מלל טיגול: של דבילה: אנטריס - גמ' מפרש: (ג) וכסה: חטוב פיור: קב - מפרש בלרבע אמות אבל בני' אמות לאו הו פיור ועמול מפרש וחזיל: אי דרך נפילס. אם מלחל דרך נפילה שיש ליעט: שלא הונו סס מדעת חלל כפלו: אפילו טובא - מקב כמי דכיון דליין כן כיון חלושי מילח: ופי דרך סיגוס ופי' - עמיד לחוד וליעטן: כמכשקסא דבי דרי - כבעת חסיפת גרעית וכאן דשן בעליהו וכשאו חל הטיקו וטיקו חלו: נפיש טרמיסיו - לקבין: כליי מסי' - אם היה פורין כפחות מכן: משום דלא חשיבי עליה קב פירות לפרוח עליהו טורח קיטון של חריבע אמות: שומשמי' דקין מלח ויש טורח בקיטון יוצר מתקין חלל דמיהן יקנין: פמריס רומונין - גביס סן ואין טורח בקיטון: יאוש

מהו: קב בארבע אמות טעמא מאי? דלמא משום דנפיש טרחהו, וכ"ש שומשמיין דחשיבי לא מפקר להו? או דלמא משום דנפיש טרחהו, וכ"ש שומשמיין כיון דנפיש טרחהו טפי - מפקר להו? קב תמרי בארבע אמות, קב רמוני בארבע אמות מהו? קב בארבע אמות טעמא מאי? משום דלא חשיבי? קב תמרי בארבע אמות, קב רמוני בארבע אמות נמי: כיון דלא חשיבי מפקר להו? או דלמא משום דנפיש טרחהו, וקב תמרי בארבע אמות וקב רמוני בארבע אמות כיון דלא נפיש טרחהו לא מפקר להו מאי? תיקו: איתמר לגמיר אבל קב בלרבע אמות יש לו טורח ללקוט הכל ואין מלקט כלל אי נמי קב בלרבע אמות רובא וארבע אמות תורכ והכל בעי תי' קב בב' אמות על (* [וי"ט ט"ס' סכמים ג. ד"ס קנ']

דרכי טיעון תלמודיים

בעי רבי ירמיה

מה המניע בהפקרת תבואה האם טורח האיסוף מבלי להתייחס לחשיבות החפץ או יש כאן גורם נוסף פחיתות ערך

רבי ירמיה הסתפק מהו הדין בקב שומשומין בארבע אמות, היות ומצד אחד הם יקרים יותר מסתם פירות ואילו מצד שני יותר קשה לאסוף אותם משאר הפירות.

בעיה נוספת לפי הנוסח שבפנינו, מה הדין של קב תמרים וקב רמונים בארבע אמות. אמנם מצד אחד הם לא חשובים כל כך, אבל מצד שני אין טורח גדול כל כך באיסופם כמו פירות אחרים, ואם כן אולי הבעלים לא מפקיר אותם בשיעור זה.

תיקו

תיקו - הבעיות שנתעוררו קיימות ועומדות, נשארות בספק, מבלי שהוכרעו וראינו שכל בעיה שני צדדים לה. יש הדורשים תיקו - ראשי תיבות: תשבי לתרץ קושיות ואיבעיות

ארבע הבעיות של רבי ירמיה

The images illustrate the four problems of Rabbi Yirmiyah: 1. A field of grain (top left). 2. A bundle of grain (top middle). 3. A bundle of grain (top right). 4. A field of grain (middle left). 5. A bundle of grain (middle middle). 6. A bundle of grain (middle right). 7. A field of grain (bottom left). 8. A bundle of grain (bottom middle). 9. A bundle of grain (bottom right).

מבנה ולשון הסוגיא מבוא

דיני השבת אבידה מבוארים בתורה "לא-תראה את-שור אחיך או את-שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחייך: ואם-לא קרוב אחיך אלקי ולא דעתו ואספתו אל-תוך ביתך והיה עמך עד דרש אחיך אתו והשבתו לו: וכן תעשה לחמרו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל-אבדת אחיך אשר-תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם: " (דברים כב, א-ג). אולם בתורה לא נתבאר כלל מה עושים באבידה. כאשר ברור מי הוא בעל האבידה ויש דרך למצוא אותה הדברים ברורים ע"פ הכתוב בתורה אך לפעמים מתרחש כאשר מוצא האבידה אינו יודע מי בעליה וצריך הוא להכריז ברבים - הכוונה לפרסם שמצא אבידה וכשבא אדם ונותן סימנים התואמים את האבידה הרי אנו מחזירים לו .

בעיה יסודית שמנסה הגמרא לברר אילו אבידות שייכות למוצא . הגורם הקובע בתחום הוא "יאוש הבעלים" כאשר בעלי האבידה מתיאשים ממנה ועל ידי כך הם כאילו מפקירים אותה לכל מוצא . "יאוש הבעלים " קשור לדיון לגבי הסימנים על החפץ וכיצד הם משפיעים על יאוש הבעלים מן החפץ .

משנתנו פותחת בשאלה כללית "אלו מצאיאת שלו, ואלו חייב להכריז?" ואחר כך מפרטת המשנה מצאיאות שונות שהואיל ואין בהם סימנים ,

באורי מילים	
איניש = איש	היכי דמי = איך מדובר
ולא הדר = לא חוזר	א"א = אם
ושקיל = לוקח	טובא = יותר
אפקורי מפקר = הוא מפקיר	נמי = גם
הדר = חוזר	בציר = פחות
אתי = כא	מוחבי = מכך
בעי = שאל	במכשנתא דבי דרי = כשעת
מפי = יותר	אסיפת הגרנות
	עסקינן = אנו עוסקים
	דנפיש מרחייהו = שמרובה המרחה

מינוח תלמודי

מונחים המבטאים שאלות	מונחים המבטאים תשובה, פיוע
היכי דמי: איך הוא דומה ? פתיחה לשאלה המבררת את אופן המקרה ופרטיו.	תיקו: תעמד - קיצור מהמילה "תיקום" שפירושה תעמוד והיא מילת סיכום לשאלה העומדת ללא פתרון.
בעי: שאל אותו לגבי מקרה חדש שלא נתברר. פתיחה לשאלה ששאל אמורא.	